

بررسی وظایف هیئت عالی نظارت بر منابع نفتی ایران

مریم مهدی پور^۱، آیت مولایی^{۲*}

^۱کارشناس ارشد حقوق عمومی، واحد سیرجان، دانشگاه آزاد اسلامی، سیرجان، ایران
^۲گروه حقوق عمومی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران

چکیده

هیئت عالی نظارت بر منابع نفتی ایران دارای وظایف و اهداف خاصی است، بعد از بررسی اجمالی قراردادهای نفتی ایران از امتیازنامه‌های رویتر و داریسی تا قراردادهای بیع متقابل، ویژگی‌های مطلوب قراردادهای نفتی را به شرح ذیل بررسی کرده‌ایم: حاکمیت و مالکیت بر منابع نفتی، حقوق و منافع ملی در زنجیره عملیات نفتی، انتقال دانش و مهارت‌های فنی و افزایش سهم دولت از عواید نفتی. ارزیابی قراردادهای نفتی در یک دوره ۱۴۰ ساله، از رویتر (۱۲۵۱) تاکنون، نشان می‌دهد که توجه اصلی دولت‌ها همواره معطوف به افزایش درآمدهای ارزی بوده‌است. درحالت کلی، اعمال حاکمیت و مالکیت بر منابع نفتی در قراردادهای معمولاً محل نزاع بین دولت‌ها و شرکتهای نفتی نبوده‌است زیرا در حقوق بین‌الملل، حاکمیت دولت‌ها بر منابع طبیعی به رسمیت شناخته شده‌است. نکته بسیار مهم، تشخیص دلالت‌های این ویژگی در فرآیند عملیات نفتی شرکتهای خارجی است که تابعی از دانش و تجربه شرکت ملی نفت است. دو ویژگی بعدی، کم و بیش در تمام قراردادهای نفتی مورد توجه بوده‌است بدون آنکه نتیجه ملموسی از آن حاصل شده باشد زیرا ثمربخشی این دو ویژگی مستلزم کوششی درون‌زا برای ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های فنی در صنعت نفت و همچنین تغییر رویکرد مقامات دولتی به جایگاه نفت در توسعه اقتصادی است. درغیر اینصورت، از انعقاد قراردادهای نفتی با شرکتهای نفتی بین‌المللی نمی‌توان ارتقاء توان کارشناسی و مدیریتی شرکت ملی نفت برای نیل به سطح شرکتهای نفتی ملی- بین‌المللی را انتظار داشت.

واژه‌های کلیدی: قراردادهای نفتی، منابع نفتی، حاکمیت، مالکیت.

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۴، شماره ۱/۱، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۶۶-۷۶